

Potenciál průměrného města

Alexandr Skalický

Vnitřní stavební potenciál řady dnešních, původem historických měst je velký. Ne všechna města mají neporušená historická jádra a není je proto nutné památkově zakonzervovat. Řada měst obsahuje dnes ve svých středech pouze historickou strukturu, která je zbytkem původního systému, a s ní spojené, časem narušené pozůstatky historické zástavby. Určité partie těchto měst s kompaktní historickou částí již nesouvisí. Tato města obsahují také mnoho relativně nových staveb a míst, kde se dá ještě stavět. Tím je dána možnost k přehodnocení celého systému, který je dnes již překonán a neslouží optimálně. Takové je průměrné město.

Náchod, tunel pod železničním náspem, stav z roku 2001

Uprostřed stojící zástavby lze nalézt kromě volného místa pro novou zástavbu také řadu staveb, které bude nutné v dlouhodobém horizontu oživit. Dožívající továrna poblíž centra města má stejnou plochu jako samotné historické centrum. Řada pozemků v centru nebo v jeho okolí je volných, řada nezhodnocených. Dnešní průměrné město nevyužívá své prostorové možnosti. Původní potenciál se dnes nerozvíjí.

Investoři se v centru města zpravidla pohybují v mezích svých možností a pouze bezinvenčně zastavují volné

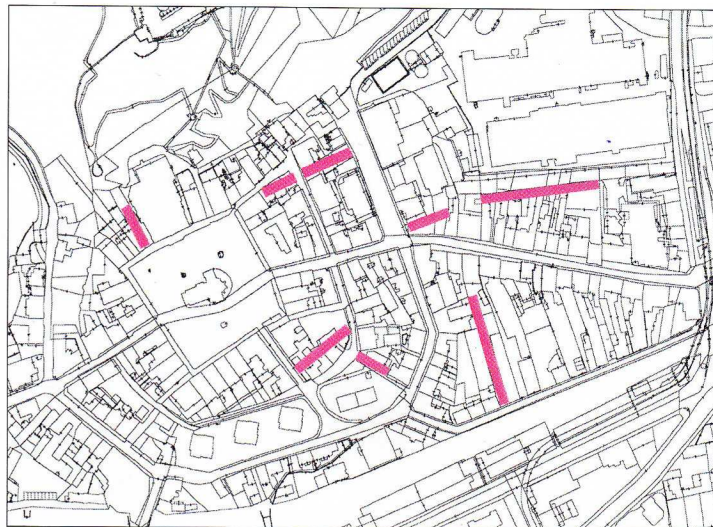
parcely. Průměrní architekti zastavují bezobsažnou hmotou překonané schéma města. Výsledkem je poloha, z níž nejsou autoři průměrné produkce schopni dotvářet současné město. Když nové domy nedokážou obstát v konfrontaci s místem, je práce architekta marná a zbytečná. Promrhané stavební příležitosti berou energii a sebevědomí obyvatelům, kteří musejí žít v neobyvatelném městě. Vedle centra položená původní průmyslová zóna skomírá, protože existující myšlenkový potenciál nedokáže rozkrýt její budoucí význam. Současné průměrné město stagnuje, ztrácí příležitosti. Nedokáže být obyva-

telným prostorem. Ve všedních dnech je sice přesycené dynamikou pohybu obyvatel, neobsahuje však nic, co by nabízelo životní komfort.

Existující chybu nesprávně několik ploch, kde není doprava, ani pár zazděných volných proluk, kde nová hmota není ničím, co by oslovovalo. Arogance a nekulturnost v prosazování ekonomických cílů nic neřeší. Není spojena se smyslem pro podstatné. Předpoklad ekonomické návratnosti ne vždy vyjde a může být vizitkou individuálního omylu a hlouposti.

Situace – historický stav

Situace

Náchod centrum

Autor: Ing. arch. Alexandr Skalický

Studie: 9/2001

Vizualizace: Ajosu, Jan Pajurek (5/2002)

Náchod, zákres do fotografie

Náchod, Karlovo náměstí, zákres do fotografie

Město vnitřně kulturně vyhnívá a navíc se směrem k okrajům rozpadá. Nemá svou hierarchii městských prostorů. Nový systém dopravy změnil organizaci zástavby města. Nynější zástavbu je možné pozorovat z různých stran při různém průchodu nebo průjezdu. Při průjezdu městem je patrná jeho rozpadlá struktura, obnažená novými pohledy na město zezadu nebo mimo ně, které nikdo dříve nepředpokládal. Významové zóny zástavby jsou nečitelné.

Město potřebuje čitelnou a jasnou strukturu. Je zapotřebí je zahustit a významově zpevnit v místech, kde se jeho prostor rozpadá a kde ztrácí obsah. Město potřebuje vytvořit čitelné zóny dané významovou hustotou. Potřebuje doplnit narušené bloky domů a prostor novou kvalitou a přírodou. Stavět za každou cenu není nutné. Dají se využít stojící prázdné domy.

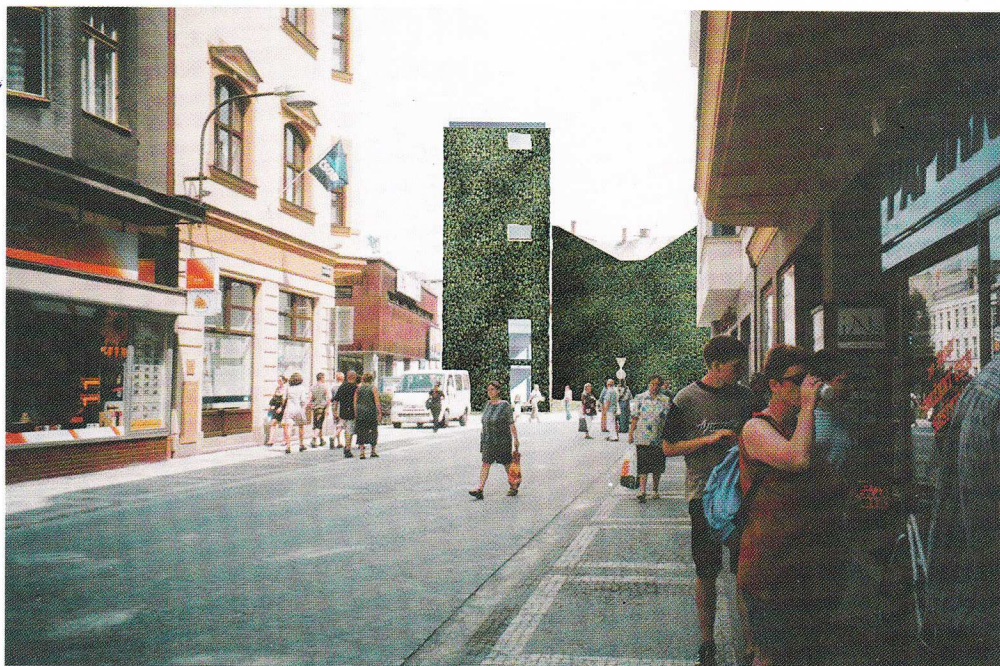
Zahuštění města je možné stavební pozicí nebo přírodní hmotou. Cílem je formovat veřejný prostor, zaplnit jej systémem významů tak, aby se v něm dalo komfortně žít. Momentální obsahová prázdnota je výzva k řešení. Příroda nabízí prostředí komfort, který dnes městu zcela chybí, i když je dosažitelný. Ekonomická poloha zástavby určuje, že vyplnit stavebně obsah města vždy nelze. Zelení lze intervenovat do jednotlivých zón města. Zeleň zaplní prázdno, scelí rozpadlou strukturu města, vytvoří přechody a naváže na volnou krajinu. Zjemní původní vyprázdněné struktury města.

Příroda má svůj stupeň hustoty. Zeleň má svoji hmotu a může formovat město. Je doplněním a náhradou, je odlehčením původní zástavby. Zeleň je zklidňující výplň a mezistupeň mezi prázdnotou plochou a naplněním. Nese svou funkci životního komfortu.

Formování současného prostoru nemohou založit zbytky bývalého systému. Město obsahuje složitou organizaci velkého množství staveb, které je potřeba zařadit přiměřeně do systému. Vize návratu k neodpovídajícímu a dnes nevyhovujícímu základnímu historickému modelu, tj. schématu města s ulicemi a náměstími, založenému na historické zkušenosti, těžko stojí v rozpolceném dnešním stavu města, kdy je řada městských funkcí určena na jednorázové použití, a nejsou-li právě využívány, jsou zcela zbytečné.

Dnešní systém života není stejný jako v historii. Život je dnes věcí volného času. Schéma průměrného historického města život neinspiruje. Neodpovídá dnešní situaci. Nelze je zachránit dostavěním ulic, které budou sedět prázdné, zaprášené a počmárané grafity. Ulice, ve kterých domy budou mít výkladce i tehdy, když je funkčně nepotřebují, jsou dostavěny špatně.

Běžné současné domy jsou dnes bohužel většinou statické. Rozpouštějí se ve svých pozicích. Prvoplánově fyzicky doplňují uliční čáry, nesnesou rozvoj na svých uskočených nejvyšších podlažích a nevytvářejí nové

Náchod, průhled na objekt z pěší zóny, zákres do fotografie

dynamické vztahy. Nejsou to sekvence z reálného filmu. Nenabízejí exkluzivitu obyčejnosti. Jsou jen soustem pro místní snoby, kteří věří na mnohokrát oběhané stavební historky jen proto, že nic jiného neznají.

Průměrné město potřebuje čitelné hodnotové uspořádání. Jednoduchý a čitelný systém významů. Pohyblivý obraz nových kombinací a konfrontací. Přiměřená míra agrese a konfrontací je přirozená součást vývoje. Konfrontace hodnot a banality je nutná. Domy jsou konfrontovány s cestami. Železniční trati nebo regulace koryta řeky se zástavbou. Sochy lze vnímat jedním pohledem s trafikami. Kostely i typové sportovní haly mají svůj význam.

Město je sestavené z funkčních jednotek. Lehká montáž reality je naše současnost - dočasnost umožňující variabilitu je nosný program. Lehký urbanismus s místem pro změnu a rozvoj životního komfortu je možným cílem.

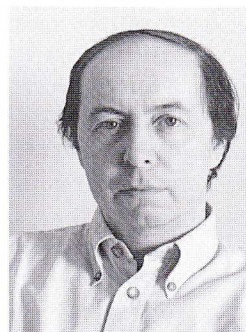
Alexandr Skalický

Předneseno v rámci přednášky „Poloha přímky“ na FA VUT v Brně 10. května 2002.

O návrhu revitalizace centra Náchoda

Návrh přehodnocuje současný stav centra města. Zástavba je založena na použití systému dvoupodlažních variabilních skladebných prvků, které jsou vrstveny nad sebou a kladeny vedle sebe. Výška stávající zástavby odpovídá výškově třem vrstvám. Návrh zástavby je založen na optimální výšce zástavby ve vztahu k prostředí. Současně je dána i optimální využitelnost místa. Město

není bezúčelně přetěžováno. Nový systém uvnitř přežilé struktury města formuje efektivně prostor městského prostředí. Stávající potenciál města je využit přiměřeně a městu zůstává dostatek volných ploch. Příroda se stává součástí města. Kvalita místa je posílena, rozpadlá stavební struktura zpevněna. Město získává nové čitelné orientační vztahy.

ING. ARCH. ALEXANDR SKALICKÝ (* 1958)

V letech 1978 -1983 absolvoval FA ČVUT v Praze. V letech 1983 -1985 působil ve Stavoprojektu Trutnov, poté v letech 1985 -1990 ve Sportprojektu Náchod. V roce 1990 společně s Ing. arch. A. Krtičkou založil Atelier Tsunami, v němž v letech 1990 - 1998 působil. Od roku 1990 je členem redakční rady časopisu Architekt, od roku 1993 členem ČKA. Od roku 1999 působí jako nezávislý architekt.

Více také na www.a-skalicky.cz